

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ПРЕДМЕТЕН ЦИКЪЛ „ФИЛОСОФИЯ”

19 май 2009 г. – ВАРИАНТ 1

УВАЖАЕМИ ЗРЕЛОСТНИЦИ,

Тестът съдържа **38 задачи** по предметен цикъл „Философия” и задача за философско есе. 38 задачи са **два вида**:

- задачи с избираем отговор;
- задачи със свободен отговор.

Първите 30 задачи (от 1. до 30. включително) в теста са от затворен тип с четири възможни отговора, обозначени с главни букви от А до Г, от които само един е верен. Отговорите на тези задачи отбелязвайте със син/черен цвят на химикалката в **листа за отговори**, а не върху тестовата книжка. Отбелязвайте верния отговор със знака **X** в кръгчето с буквата на съответния отговор. Например:

А Б В Г

Ако след това прецените, че първоначалният отговор не е верен и искате да го поправите, запълнете кръгчето с грешния отговор и отбележете буквата на друг отговор, който приемате за верен. Например:

А Б В Г

За всяка задача трябва да е отбелязан не повече от един действителен отговор. Като действителен отговор на съответната задача се приема само този, чиято буква е отбелязана със знака X.

Отговорите на задачите със свободен отговор (от 31. до 38. включително) се отбелязват в предоставения **свитък за свободните отговори**. Четете внимателно инструкциите! Срещу номера и главната буква на съответната задача/на съответното подусловие напишете верния отговор.

Философското есе напишете в **свитъка за свободните отговори** на предвиденото за това място.

ПОЖЕЛАВАМЕ ВИ УСПЕШНА РАБОТА!

Отговорите на задачите от 1. до 30. вкл. отбелязвайте в листа за отговори!

1. Коя от изброените двойки характеристики НЕ описва емпатията?

- А) деликатност и чувствителност
- Б) общуване и доверие
- В) оценка и осъждане
- Г) откритост и непреднамереност

2. Според психоанализата понятието „несъзнавано” описва:

- А) влиянието на родителите
- Б) вродените инстинкти
- В) личните ни желания
- Г) обществените идеали

3. Кое от изброените понятия НЕ е характерно за хуманистичната психология?

- А) смисъл
- Б) свобода
- В) емпатия
- Г) съдба

4. Метод на психологията е:

- А) интроспекцията
- Б) дедукцията
- В) индукцията
- Г) традукцията

5. Според теорията на Лоурънс Колберг за моралното развитие на човека, в ситуацията – Светлин твърди: „Да се краде е несправедливо и нечестно.” – водещият морален мотив се свързва със:

- А) стремежа към одобрение
- Б) спазването на норми
- В) страха от наказание
- Г) универсалните нравствени принципи

6. Кое от изброените НЕ е характеристика на научената безпомощност?

- А) примирение
- Б) безнадеждност
- В) решителност
- Г) отчаяние

7. Кое понятие е логическо?

- А) личност
- Б) битие
- В) умозаклучение
- Г) съзнание

8. Определението в логиката е:

- А) логическа операция, чрез която се разкрива обема на понятието
- Б) логическа операция, чрез която се посочват видовете в рамките на рода
- В) логическа операция, чрез която се разкрива съдържанието на понятието
- Г) логическа операция, чрез която предметът се разчленява на съставлящите го признаци

9. По качество съждението „Нито една планета не свети със собствена светлина” е:

- А) неопределено
- Б) утвърдително
- В) определено
- Г) отрицателно

10. Кой от изброените съюзи съответства на логическата връзка дизюнкция?

- А) или
- Б) и
- В) ако и само ако
- Г) не

11. От предпоставките „Нито един триъгълник няма четири страни” и „Всички квадрати имат четири страни” следва:

- А) „Нито един квадрат няма пет страни”
- Б) „Нито един квадрат не е триъгълник”
- В) „Всички квадрати са триъгълници”
- Г) нищо не следва с необходимост

12. Умозаклучението „Всички философи могат да сгрешат. Някои учени са философи. Следователно някои учени могат да сгрешат.” е:

- А) индуктивно
- Б) дедуктивно
- В) традуктивно
- Г) умозаклучение по аналогия

13. В християнството аскетизмът има за цел:

- А) да приближи човека до Бога
- Б) да осигури спокоен живот
- В) да направи тялото слабо и стройно
- Г) да разпредели справедливо малкото налични блага

14. При социалната свобода човекът е свободен от:

- А) природата
- Б) страстите на душата
- В) желанията на тялото
- Г) другите хора

15. Етиката на Кант може да се определи като:

- А) етика на дълга
- Б) етика на щастието
- В) етика на удоволствието
- Г) християнска етика

16. Кое изказване е расистко?

- А) Не обичам хора с къси коси.
- Б) В Африка е твърде горещо за нас европейците.
- В) Няма значение дали сме бели или черни.
- Г) Африканците никога няма да имат нобелови лауреати.

17. Хуманизмът е система от възгледи и убеждения, признаваща:

- А) любовта към родината
- Б) стремежа на човека към лично щастие
- В) самоценността на всяко човешко същество
- Г) любовта към другия пол

18. „Морал” и „етика” се отнасят така, както:

- А) практика и поведение
- Б) практика и прагматика
- В) практика и теория за нея
- Г) поведение и постъпка

19. Правото на „отлагателно вето” според българската конституция притежава:

- А) президентът
- Б) председателят на Народното събрание
- В) председателят на Конституционния съд
- Г) министър-председателят

20. Необходимата връзка между свободата и равенството произтича от:

- А) биологическото равенство на хората
- Б) идеята за всеобщите човешки права
- В) липсата на природни ограничения пред човека
- Г) еволюцията на живите организми

21. Кое от изброените е престъпление срещу човечеството?

- А) военният геноцид
- Б) убийството на малолетни
- В) заплахата за публично самоубийство
- Г) медийната дезинформация

22. Кое от посочените понятия изразява най-пряко връзката на правото с морала?

- А) законосъобразност
- Б) легитимност
- В) правомощие
- Г) суверенитет

23. Законът е:

- А) завещание от предците
- Б) обичайна норма
- В) нравствена заповед
- Г) юридическа норма

24. Състоянието на хората преди държавата е „Война на всички против всички”. Така смята:

- А) Прудон
- Б) Маркс
- В) Хобс
- Г) Кант

25. От философска гледна точка човекът е свободен, защото:

- А) може да е недоволен
- Б) има свободната воля да избира
- В) е част от природата
- Г) е пълнолетен

26. Според Талес водата е:

- А) течност, утоляваща жаждата
- Б) химично вещество
- В) природен феномен
- Г) принцип на всичко съществуващо

27. Какво означава категорията „субстанция”?

- А) всяко отделно нещо
- Б) всички признаци на нещо, взети заедно
- В) елемент
- Г) самодостатъчна същност

28. Кое от изброените е отличителна характеристика на философския начин на размишление и стил на изразяване?

- А) употребата на чуждици и архаизми
- Б) употребата на универсални категории и аргументи
- В) употребата на общи приказки и абстракции
- Г) употребата на жаргон и диалект

29. Философска теория, която систематично изучава познанието, се нарича:

- А) гносеология
- Б) онтология
- В) дианоетика
- Г) етика

30. Коя редица съдържа само философски термини?

- А) битие, същност, субстанция, метод
- Б) битие, периметър, субстанция, истина
- В) съмнение, сърце, свобода, субстанция
- Г) мозък, мислене, метод, метафизика

Отговорите на задачи от 31. до 38. вкл. запишете в свитъка за свободните отговори!

31. В свитъка за свободните отговори запишете към кое философско направление принадлежат философите Жан-Пол Сартр и Албер Камю.

32. Разгледайте двойките прости съждения:

(1) „Някои математици не са професионални учени.”

и

(2) „Някои математици са професионални учени.”

В свитъка за свободни отговори отговорете на въпросите:

А) Какво е логическото отношение между двете съждения?

Б) Ако първото съждение е неистинно, каква е стойността на второто?

33. В свитъка за свободни отговори дефинирайте Платоновото разбиране за идеите със следните понятия: „идеални същности”, „битие”, „образци”, „копия”.

34. Прочетете посочените по-долу твърдения.

1. Природата се подчинява на механични закони;

2. Светът е космос, произлязъл от хаоса;

3. Светът е сътворен от Бога.

За всяко от тях напишете епохата, за която е характерно в най-голяма степен.

Напишете и няколко характерни признаци (2-3) за всяка от тези епохи.

Прочетете текста и изпълнете задачите към него (от 35. до 38. включително)

В тази точка ние идваме до един важен въпрос: каква е ползата от философията? Философията, взета сама по себе си, е над утилитарността. И поради тази важна причина философията е крайно необходима на хората. Тя им напомня за върховната ползност на тези неща, които не се занимават със средствата, а с целите. Хората не живеят само с хляб, витамини и технически открития. Те живеят и с ценности и реалности, които са над времето и които си струва да бъдат познати заради самите тях; те се хранят от тази невидима храна, която поддържа живота на духа и която ги кара да осъзнаят не просто едни или други средства, служещи на техния живот, а самите извори на този живот, на страданието и на надеждата.

Философът в обществото свидетелства за върховното достойнство на мисълта; той посочва кое е вечно у човека и стимулира нашата вяра за чисто познание и незаинтересовано знание, за познание на онези фундаменти – относно природата на нещата и природата на ума, относно човека сам по себе си и относно Бога...

Жак Маритен

35. Кой е основният проблем, който текстът поставя?

36. Каква е основната теза на текста?

37. Като използвате текста, направете сравнение между целите и средствата на човешкия живот.

38. В какво, според текста, е основното достойнство на философията?

В свитъка за свободните отговори напишете философско есе по един от зададените фрагменти!

1. „Философията не дава нищо, тя може само да пробужда – тогава тя може да помогне за припомняне, утвърждаване и съхраняване.“

Карл Ясперс

2. „Човекът, това е бъдещето на човека.“

Жан-Пол Сартр

3. „Етиката, доколкото тя произлиза от стремежа да се каже нещо за върховния смисъл на живота, абсолютното добро, абсолютно ценното не може да бъде наука...Тя е документ за един стремеж на човешкия дух...“

Лудвиг Витгенщайн